

2 HP Vidhansabha Session-
हिमाचलविधानसभासत्रे भाजपा-
काङ्ग्रेसयोः मध्ये महान् कोलाहलः,
सदने विरोधान्दोलनानि प्रारब्धानि

3 Dharmshala News
- पेन्शनभोगिनः
सर्वकारस्य विरुद्धं स्वक्रोधं
प्रकटितवन्तः,

5 काचित् तात्पर्यपूर्णकथा
कदाचित् सामान्येन कथामाध्यमेन
अपि वास्तविकतथ्यस्य अवगमनं
जायते.....

सुभाषितम्

एकः स्वादु न भुञ्जीत,
एकश्चार्थान्न चिन्तयेत्।
एको न गच्छेदध्वानं,
नैकः सुप्तेषु जाग्रयात्॥

भावार्थः- अकेले स्वादिष्ट भोजन
का आनन्द कभी नहीं लेना चाहिए
और न अकेले ही धनप्राप्ति की
चिन्ता करनी चाहिए। किसी यात्रा
के लिए भी अकेले प्रस्थान नहीं
करना चाहिए और न कभी किसी
सोये हुए व्यक्ति को नींद से जगाना
चाहिए।

हिमसंस्कृतवार्ता:

हिमसंस्कृतवार्तापत्रस्य
एकवर्षस्य सदस्यता

900 ₹

One year subscription to the daily
Sanskrit newspaper is Only 100 Rupees

To subscribe, text us a message
saying hello on the number below.

7876636263

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ता: दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धीनां कृते,
राजनैतिक-सांस्कृतिकविचारणाञ्च
कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम्, प्रकाशनम्

जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य समुखे

कस्मा कोटला जिला कांगड़ा हि.प्र.

पत्रव्यवाहकसङ्केतः-१७७१११

सङ्केतः-प्रबन्धनिदेशिका-शिवानी शर्मा हिमसंस्कृतम्

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी वित्तवर्षस्य
द्वितीयत्रिमासे ८.२ प्रतिशतं
सकलराष्ट्रीयउत्पादवृद्धिदस्य
प्रशंसाम् अकरोत्।

चलितवित्तवर्षस्य द्वितीयत्रिमासे देशस्य
सकलघरेलुउत्पादस्य (जीडीपी) वृद्धिदरः
८.२ प्रतिशतं अभवत्। विनिर्माण-
माध्यमिक-तृतीय-क्षेत्रयोः दृढप्रदर्शनं
तीव्रवृद्धिः सम्भवः अभवत्।
द्वितीयत्रिमासे सकलराष्ट्रीय-उत्पादवृद्धिः
चलितवित्तवर्षस्य प्रथमत्रिमासे ७.८
प्रतिशतं, गतवर्षस्य समानकालस्य ५.६
प्रतिशतं च अभवत्। अस्मिन् वित्तवर्षस्य
द्वितीयत्रिमासे वर्तमानमूल्येषु देशस्य
सकलराष्ट्रीयउत्पादवृद्धिः ८.७ प्रतिशतं
आसीत्। देशस्य सकलराष्ट्रीयउत्पादस्य
१४ प्रतिशतं योगदानं ददाति इति
विनिर्माणक्षेत्रे द्वितीयत्रिमासे ९.१ प्रतिशतं
वृद्धिः अभवत्, यत् पूर्ववित्तवर्षस्य
समानत्रिमासे २.२ प्रतिशतं वृद्धिः अभवत्

भारतस्काउट-गाइड्स-समूहस्य हीरकजयन्ती- उत्सवे सम्बोधितवती राष्ट्रपतिः द्रौपदीमुर्मूः

हिमसंस्कृतवार्ता: - राष्ट्रपतिद्रौपदी मुर्मूः
उक्तवान् यत् युवानः देशस्य भविष्यस्य
शिल्पकाराः, तस्य महान्
सांस्कृतिकसभ्यतापरम्पराणां रक्षकाः च
सन्ति। युवानः देशस्य विकासाय स्वं
समर्पयिष्यन्ति इति सा विश्वासं
प्रकटितवती। उत्तरप्रदेशस्य लखनऊनगरे
भारतस्काउट-गाइड्स-समूहस्य
हीरकजयन्ती-उत्सवे राष्ट्रपतिः अवदत्
यत् भारतस्काउट-गाइड्स-जनाः युवानां
मार्गदर्शनं कुर्वन्ति, राष्ट्रनिर्माणे
सक्रियरूपेण भागं ग्रहीतुं च प्रेरयन्ति इति

गौरवस्य विषयः अस्ति। सा अवदत् यत्
देशस्य युवाभिः २०४७ तमवर्षपर्यन्तं भारतं
विकसितराष्ट्रं करणीयम् इति लक्ष्यं प्राप्तुं
प्रयत्नः करणीयः।
प्राप्तवार्तानुसारं देशस्य सर्वेभ्यः प्रदेशेभ्यः
प्रायः ३३,००० स्काउट, गाइड, रोवर,
रेन्जर च, तथा मालदीव, नेपाल, श्रीलङ्का,
सऊदी अरब इत्यादीनां एशिया-
प्रशांतक्षेत्रस्य १५०० तः अधिकाः
युवाप्रतिनिधिः अस्मिन् कार्यक्रमे भागं
ग्रहीतवन्तः। पूर्व ब्रह्मकुमारी-कार्यक्रमे
राष्ट्रपतिमुर्मूः अवदत् यत् समाजं अधिकं
समावेशी, शान्तिपूर्णं, स्वस्थं च कर्तुं
सर्वकारः अनेकानि महत्त्वपूर्णानि पदानि
गृह्णाति। सः अवदत् यत् अस्मिन्
विश्वव्यापीरूपेण योगस्य ध्यानस्य च प्रचारः
अन्ताराष्ट्रीययोगादिवसकार्यक्रमस्य नेतृत्वं
च अन्तर्भवति। राष्ट्रपतिः अवदत् यत्
भारतेन सर्वदा वसुधैव कुटुम्बकम् इति
सन्देशः विश्वाय दत्तः। सः अवदत् यत्
राष्ट्रियशिक्षानीतौ मूल्याधारितशिक्षायाः
उपक्रमाः अपि समाविष्टाः सन्ति।

दितवाह-चक्रवातः तमिलनाडु-पुदुच्चेरी-तटं प्रति
गच्छन् अस्ति; प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना
श्रीलङ्कादेशस्य जनान् प्रति शोकसंवेदना प्रकटिता

हिमसंस्कृतवार्ता: - भारत-ऋतु-विज्ञान-विभागेन
बंगालखातस्य दक्षिण-पश्चिमभागे उत्पन्नं दितवाह-
चक्रवातम् आलक्ष्य पुदुच्चेरी-क्षेत्राय संचेतना
प्रसारितास्ति। अरक्कोणम् इत्यतः षष्ठिजनानां राष्ट्रिय-
आपदुद्धारबलम् पुदुच्चेरीम् समागत्य मण्डलाध्यक्षम्
अमिलत्। उद्धारकार्याय साहाय्यकार्याय च तटीय-नदी-
क्षेत्रेषु च दलानि नियोजितानि भविष्यन्ति। केरल राज्यं
प्रति अपि दलमेकं प्रेषितमस्ति। चक्रवातः सप्ततः दश-
किलोमीटरमितं प्रतिहोरायाः वेगेन तमिलनाडु-तटं प्रति
गतिशीलः अस्ति। ऋतु-विभागानुसारेण, एतत्
कराईकल नगरात् विंशत्यधिकं त्रिशतं किलोमीटरमिते
दक्षिणपूर्वदिशि, चैनल इत्यस्मात् त्रिंशत्यधिकं पञ्चशतं
किलोमीटरमिते च दक्षिणदिशि अस्ति। प्रधानमन्त्री
नरेन्द्र मोदी श्रीलङ्का-देशस्य प्रजाः प्रति शोकं
प्रकटितवान्, दितवाह-चक्रवातेन पीडित परिवाराणां
सुरक्षां शीघ्रं स्वास्थ्य-लाभाय च सः प्रार्थितवान्।
भारतदेशः आपरेशन-सागर-बन्धु इत्यस्यान्तर्गतं
तत्क्षणमेव उपशमनसामग्रीः मानवीयसाहाय्यञ्च
प्रेषितवान्, इतोऽपि साहाय्यं कर्तुं सज्जः अस्ति।

लोकसभा-अध्यक्षः ओम
बिरला नवदेहल्यां ३७तमे
संसदीय-इन्टरशिप-
कार्यक्रमे प्रतिभागिभिः
सह मिलितवान्।

हिमसंस्कृतवार्ता: -
लोकसभा-अध्यक्षः ओम
बिरला नवदेहल्यां ३७तमे
संसदीय-इन्टरशिप-
कार्यक्रमे प्रतिभागिभिः सह
मिलितवान्। लोकसभा-
अध्यक्षः ओम बिरला
भारतस्य संसदीय-
परम्पराणां लोकतान्त्रिक-
मूल्यानां च विषये
प्रतिभागिनाम् उत्साहः
प्रेरणादायकः इति
अवदत्। प्रतिभागिनः
अस्मिन् अवसरे समृद्धः
सार्वकः च अनुभवाः
वर्णितवन्तः। ध्यातव्यं
वर्तते यत् १० नवम्बर तः
२ दिसम्बर पर्यन्तं प्रचलिते
अस्मिन् कार्यक्रमे १२
देशानाम् संसदानां
चत्वारिंशत् अधिकारिणः
जनप्रतिनिधिः च भागं
गृह्णन्ति।

जलजीवन-मिशन इत्यस्यान्तर्गतं
सम्पूर्णं देशे पञ्चदश-कोटि-ग्रामीण-
गृहेभ्यः नल-जल-सम्पर्कः प्रदत्तोऽस्ति
- जलशक्ति-मन्त्री सी. आर. पाटिलः

हिमसंस्कृतवार्ता: डॉ. नरेन्द्रराणा -
जलशक्ति-मन्त्री सी. आर. पाटिलः
अवदत् यत् जलजीवन-मिशन
इत्यस्यान्तर्गतं सम्पूर्णं देशे पञ्चदश-
कोटि-ग्रामीण-गृहेभ्यः नल-जल-
सम्पर्कः प्रदत्तोऽस्ति। नवदेहल्यां
सुजलम्-भारत-शिखरसम्मेलनम्
सम्बोधयन् श्रीपाटिलः प्रत्येकस्य
नागरिकस्य सुस्थिरजलसुरक्षां सुनिश्चयाय
सर्वकारस्य प्रतिबद्धतां पुनरुद्घाटितवान्।
सः अवदत् यत्, एतत् शिखरसम्मेलनं
जलसंरक्षणार्थं वैज्ञानिक-सुस्थिर-
दृष्टिकोणस्य निर्माणार्थं समग्र-
राष्ट्रव्यापीप्रयासस्य भागः अस्ति।
जलशक्ति-मन्त्री अवदत् यत्
सुजलमित्यभियानस्य साहाय्येन
स्वतन्त्रतायाः शतवार्षिक्यं यावत् भारतं
विकसितराष्ट्रं भविष्यति।

आधार-पत्राणि जन्मप्रमाण-
पत्ररूपेण अथवा जन्मदिनाङ्कस्य
प्रमाणरूपेण स्वीकृताः न भविष्यन्ति
- उत्तरप्रदेश-सर्वकारः

हिमसंस्कृतवार्ता: - उत्तरप्रदेश-
सर्वकारः स्पष्टीकृतवान् यत् आधार-
पत्राणि जन्मप्रमाणपत्ररूपेण अथवा
जन्मदिनाङ्कस्य प्रमाणरूपेण स्वीकृताः न
भविष्यन्ति। आधार-पत्रे किमपि
आधिकारिकतया प्रमाणीकृतः
जन्माभिलेखः नास्ति, अतः व्यक्तेः
जन्मविवरणं स्थापयितुं
प्रामाणिकलेखरूपेण न मन्यते इति
राज्यस्य योजना-विभागेन निर्देशः
अधोरेखनानन्तरं प्रसारितोऽभवत्।

HP Vidhansabha Session- हिमाचलविधानसभासत्रे

भाजपा-काङ्ग्रेसयोः मध्ये महान् कोलाहलः, सदनं विरोधान्दोलनानि प्रारब्धानि; कार्यविधिः १० निमेषपर्यन्तं स्थगिता

हिमसंस्कृतवार्ता:-

धर्मशाला।

विधानसभासत्रस्य तृतीये दिने काङ्ग्रेस-भाजपापक्षः च सदनस्य बहिः विरोधं कृतवन्तौ। भारतीयजनतापक्षः विपक्षकक्षात् फलकं, पट्टिकां च धारयन् विरोधं कृतवान्। काङ्ग्रेसस्य सुखविन्दरसिंहसुखः सर्वकारं कर्मचारीविरोधी इति आह्वयन् सर्वकारस्य विरुद्धं घोषान् उत्पादितवान्। सः पूर्वकर्मचारिभ्यः ग्रेज्युटी-प्रदानं शीघ्रं विमोचयितुं, पूर्वकर्मचारिभ्यः पेंशनस्य समये एव भुक्तिं कर्तुं, पूर्वकर्मचारिणां चिकित्साबिलस्य भुक्तिं कर्तुं च आग्रहं कृत्वा फलकानि-पट्टिकाः धारयति स्म विपक्षस्य नेता जयरामठाकुरः भाजपाविधायकाः च अस्मिन् उपस्थिता अभवन्। शुक्रवासरे प्रश्नकालः इत्यनेन विधानसभायाः सत्रस्य आरम्भः अभवत्। भाजपाविधायकाः यावत् आगतवन्तः तावत् सभापतिः प्रश्नकालस्य आरम्भं कृतवान् आसीत्। इतरथा

विपक्षस्य नेता, भाजपा विधायकाः च आगताः। जयरामठाकुरेण स्वविचारं एकस्य बिन्दोः माध्यमेन प्रस्तौतुं प्रार्थितम्। सत्ताधारी दलस्य सदस्याः पक्षं कृतवन्तः यत् प्रश्नकालः दिवसद्वयं न आयोजितः। सभापतिः प्रश्नकालं निरन्तरं कृतवान्। विपक्षस्य सदस्याः आसनात् उत्थाय घोषान् उत्पादयितुं आरब्धवन्तः। कोलाहलस्य मध्ये सदनस्य कार्यविधिः निरन्तरं भवति स्म। विपक्षस्य कोलाहलस्य मध्ये प्रश्नकालः निरन्तरं भवति स्म। एतस्मिन् समये अनेके नेतारः घोषान् उद्घोषयन्तः कूपं प्रविष्टवन्तः। उच्चैः उद्घोषस्य मध्ये सभापतिः सदनं १० निमेषान् यावत् स्थगितवान्।

ये आर. एस. एस. विरुद्धं वदन्ति

स ते क्षमायाचनां कुर्वन्तु

विपक्षस्य नेता जयरामठाकुरः राजस्वमन्त्री आरएसएसविरुद्धं अपशब्दप्रयोगः निन्दनीयः इति उक्तवान्, आरएसएसविरुद्धं वचनं कृत्वा मन्त्रिणा क्षमायाचनां कर्तव्या इति। मुख्यमन्त्री स्वमन्त्रीभर्त्सनात् निवृत्तः इति अवगम्यते। अद्य प्रातः अपि सदनस्य बहिः विपक्षस्य विरोधस्य समये अयं एव मन्त्री अन्यैः विधायकैः मन्त्रिभिः सह विरोधे दृढतया स्थित्वा विपक्षस्य प्रदर्शनं बाधितुं प्रयतितवान्। विधिव्यवस्था बाधितुं शक्नोति स्म। आरएसएस-विरुद्धं प्रयुक्ता दुरुपयोगी भाषा अभिलेखात् विमोचनीया।

गोवा-राज्यस्य पुर्तगाली-नगरे श्रीरामस्य

७७ पाद-उच्चा कांस्यप्रतिमायाः अनावरणं प्रधानमन्त्रिणा कृतम्

विकसितभारतस्य मार्गः जनानां ऐक्ये निहितः अस्ति - प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी

हिमसंस्कृतवार्ता: - विकसितभारतस्य मार्गः जनानां ऐक्ये निहितः अस्ति इति प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना उक्तम्। प्रधानमन्त्री अवदत् यत् अनेकाः कठिनपरिस्थितयः सम्मुखीकृत्य अपि गोवा-राज्यं न केवलं स्वस्य मूलसंस्कृतेः संरक्षणम् अकरोत्, अपितु कालान्तरे तस्य पुनरुज्जीवनम् अपि अकरोत्। गोवाराज्यस्य कानकोना-नगर-समीपस्थस्य श्रीसंस्थान-गोकर्णपरतगलि-जीवोत्तम-मठस्य सार्ध-पञ्चशततम-मानोत्सवे भक्तानां समागमं सम्बोधयन्, सः समाजाय चिरस्थायी-योगदानाय ऐतिहासिक-मठस्य प्रशंसाम् अकरोत्। श्रीमोदीः अवदत् यत् एषा संस्था न केवलं आस्थायाः, अपितु मानवतायाः संस्कृतेः च रक्षणम् करोति। प्रधानमन्त्रिणा परतगली इत्यत्र प्रभुश्रीरामस्य सप्तसप्तति फिटमितस्य कांस्यप्रतिमायाः अनावरणं कृतम्। प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना राष्ट्रिय-कार्याय समर्पितान् नव-संकल्पान् प्रति नागरिकाणां प्रतिबद्धता प्रार्थिता। उडुपी-नगरे श्रीकृष्ण-मठस्य भक्तान् सम्बोधयन् सः जलस्य, नद्याश्च संरक्षणाय, एक-पेड-मो-के-नाम इत्यस्य भागः भवितुं, न्यूनातिन्यूनं एकस्य दरिद्रस्य उत्थानाय, अस्माकं अर्थव्यवस्थायाः उद्यमशीलानाञ्च रक्षणाय, स्वदेशी-आन्दोलनेत्यस्य प्रोत्साहनाय साधूनां, भक्तानां, नागरिकाणाञ्च समर्थनं याचितवान्। सः जनान् प्राकृतिककृषिं प्रोत्साहयितुं, बृहन्ग्रामानां उपयोगेन स्वस्थ जीवनशैल्याः अनुसरणं कर्तुं, तैलस्य उपयोगं न्यूनीकर्तुं, योगम् दैनन्दिनजीवनस्य भागरूपेण स्वीकर्तुं च आहूयत्।

प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना भारतं स्वावलम्बीकर्तुं

नव मन्ताः प्रदत्ताः; सः उडुपी-नगरस्य श्रीकृष्णमठे

लक्षकण्ठीतापारायणकार्यक्रमे च भागम् अगृह्णात्।

प्रधानमन्त्रिणा भारतीयाः स्वपरम्परायै प्रसिद्धानि पञ्चविंशति स्थानानि द्रष्टुमपि आवाहिताः। भगवतः कृष्णस्य उपदेशैः युक्ता भगवद्गीता केन्द्रसर्वकारस्य अधिकंशकार्यक्रमाणां प्रेरणा अस्ति इति सः अवदत्। उडुपी-नगरस्य श्रीकृष्णमठस्य यात्रावधौ सः गीतापारायणम् इति नाम्ना प्रसिद्धस्य भगवद्गीतायाः समूहापाठस्य भागः आसीत्। सः स्वर्णप्रलेपितं तीर्थमण्डपं उद्घाटितवान् तथा च स्वर्णप्रलेपितं कनककिण्डी इति पवित्रं द्धारमपि समुद्घाटितवान्, यस्य विषये मान्यतास्ति यत् भगवता कृष्णेन आत्मनः भक्ताय सन्तकनकदासाय उद्घाटितमासीत्।

चण्डीगढतः रिकांगपियोपर्यन्तं सप्ताहे ग्रीणि दिनानि, शिमलातः च प्रतिदिनं हेली-टैक्सी-सेवाः उपलभ्यन्ते

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। चण्डीगढ-शिमला-किन्नौर मध्ये बहुप्रतीक्षिता हेली-टैक्सी-सेवा शीघ्रमेव आरभ्यते। एतासां सेवानां कृते राज्यसर्वकारेण पवनहंसलिमिटेड, हेरिटेज एविएशन प्राइवेट लिमिटेड इत्येताभ्यां सह सहमतिः कृताः सन्ति। पवनहंसः सप्ताहे त्रीणि दिनानि सोमवासरे, गुरुवासरे, शनिवासरे च चण्डीगढ-संजौली-रामपुर-रिकोङ्ग-पियो तथा रिकोङ्ग-पियो-रामपुर-संजौली-चण्डीगढमार्गेषु विमानयानं करिष्यति। हेरिटेज

एविएशनः शिमला-रिकोङ्गपियो-शिमलामार्गे सप्ताहे सप्तदिनानि हेली-टैक्सीसेवा चलयिष्यति। उभयोः कम्पन्योः स्वस्वमार्गेषु परीक्षणविमानयानानि सफलतया कृतानि सन्ति। सम्प्रति रिकांगपियो-नगरस्य आईटीबीपी-हेलिपैडस्थानात् हेलीटैक्सीसेवाः प्रचलन्ति; एकवारं सज्जं जातं चेत् शारबो-हेलिपोर्ट-इत्यत्र कार्याणि स्थानान्तरितानि भविष्यन्ति। हेलीटैक्सीसेवायाः भाटकदरं, चक्रविमानानाम् आसनक्षमता, आधिकारिक-प्रक्षेपणदिनाङ्कः च आगामिसप्ताहे अन्तिमरूपेण निर्धारिताः भविष्यन्ति। हेली-टैक्सी-सेवायाः आरम्भेण न केवलं शिमला-किन्नौर-मण्डलयोः पर्यटन-क्रियाकलापाः वर्धिताः भविष्यन्ति, अपितु आपत्काले वायु-एम्बुलेन्स-सेवायाः साहाय्येन रोगिणां बृहत्तर-चिकित्सालयेषु परिवहनस्य सुविधा अपि भविष्यति।

पवनहंसः हेरिटेज एविएशन च चण्डीगढ-शिमला-रिकोङ्ग-पियोनगरयोः मध्ये हेलीटैक्सी-सेवाः संचालयिष्यतः। उभयोः कम्पन्योः मार्गाः अन्तिमरूपेण निर्धारिताः सन्ति। भाटकम् अन्तिमरूपेण निर्धारितस्य शीघ्रमेव औपचारिकरूपेण सेवाः प्रारभ्यन्ते।

-विवेक भाटिया, निदेशकः, पर्यटनम् एवं नागरिक-उड्डयनविभागः

Dharmshala News - पेन्शनभोगिनः सर्वकारस्य विरुद्धं स्वक्रोधं प्रकटितवन्तः, मार्गम् अवरुद्ध्य, पुलिसैः सह द्वन्द्वः जयरामठाकुरः ४० मिनिट यावत् सम्मर्दे निरुद्धः

हिमसंस्कृतवार्ता:-

हिमाचलप्रदेशविधानसभायाः शिशिरसत्रस्य तृतीयदिने राज्यस्य सर्वेभ्यः पेन्शनभोक्तृभिः स्वयाचनाः प्रभावयितुं विशालविरोधः कृतः। शुक्रवासरे अपराह्णे ज़ोरावर-क्रीडाङ्गणे सहस्राणि पेन्शनभोगिनः एकत्रिताः अभवन्, ततः विधानसभासङ्कुलं प्रति गतवन्तः। तेषां मुख्ययाचनासु चिकित्सावृत्तिः, ईपीएफ, अन्ये लाभाः च दातव्याः आसन्, ये काङ्ग्रेससर्वकारेण न प्रदत्ताः आसन्। पुलिस-पेन्शनभोक्तृणां मध्ये अपि विवादः अभवत्। अपराह्णे प्रायः २ वादनात् आरभ्य मार्गे उपविश्य सायं ५ वादनपर्यन्तं विरोधं कृतवन्तः। पेन्शनभोक्तारः चेतवन्तः यत् यदि तेषां आग्रहाः ५ दिसम्बर यावत् न पूर्यन्ते तर्हि ते विधानसभासङ्कुलात् बहिः आत्महत्यां करिष्यन्ति इति। ज़ोरावर-क्रीडाङ्गणात् पेन्शनभोगिनः मार्गयात्राम् आरब्धवन्तः एव पुलिसैः तान् निवारयितुं प्रयत्नः कृतः। एतस्मिन् समये क्रुद्धाः पेन्शनधारकाः मार्गान् अवरुद्ध्य विधानसभां प्राप्तुं अडिगाः आसन्। पेन्शनभोक्तृभिः ज़ोरावर-क्रीडाङ्गणं अवरुद्धं कृत्वा पूर्वमुख्यमन्त्री विपक्षस्य नेता च जयरामठाकुरः भाजपाविधायकाः विपिनपरमारः, सुधीरशर्मा, पवनकाजलः च स्ववाहनेषु अटन्ति स्म पेन्शनभोगिनः स्ववाहनानां पुरतः उपविश्य पूर्ववर्तमानसर्वकारयोः विरुद्धं

धर्मशाला।

घोषान् उद्घोषयितुम् आरब्धवन्तः। विरोधस्य कारणेन जयरामस्य वाहनम् अपि ४० मिनिट् यावत् अटत्। जयरामः पेन्शनभोक्तृभिः सह वार्तालापं कृत्वा तेषां दृष्टिकोणं समयितुं प्रयतितवान्, परन्तु पेन्शनभोक्तृणां क्रोधः अनिवृत्तः एव अभवत्। जयरामः पेन्शनभोक्तृभ्यः अवदत् यत् भाजपा अपि एतान् विषयान् विधानसभायां उत्पापितवती, तेषां चिन्ता सर्वकाराय प्रसारिता। जयरामः काङ्ग्रेससर्वकारम् आरोपितवान् यत् सः कर्मचारिणां वा पेन्शनभोगिनां वा कृते किमपि न करोति। सः अवदत् यत् रोगी पेन्शनभोक्तृणां चिकित्साव्ययः स्थगितः अस्ति, ईपीएफ सहितं अन्यवृत्तयः अपि न दीयन्ते। सम्मर्दः एतावत् तीव्रः जातः यत् जयरामठाकुरादिभिः भाजपाविधायकैः स्ववाहनानि परित्यज्य पदातिभिः अवरोधकान् पारं कृतवन्तः। ततः ते अन्यस्य विधायकस्य वाहनेन विधानसभासङ्कुलं प्रति प्रस्थिताः। यथा यथा मार्गरोधः विरोधः च प्रचलति स्म तथैव एडीएम शिल्पी बेक्टा, एसपी बीरबहादुरः च अन्यैः अधिकारिभिः सह घटनास्थले आगताः। ते विभिन्नानां पेन्शनभोगीसंस्थानां प्रतिनिधिभिः सह वार्तालापं कृतवन्तः, अन्ततः १८ पेन्शनभोगीसंस्थानां प्रायः ३६ प्रतिनिधिभ्यः विधानसभासङ्कुलं प्रवेष्टुम् अनुमतिं दत्तवन्तः शेषाः पेन्शनधारकाः बहिः मार्गे उपविष्टाः एव आसन्।

Shimla News - चलदूरवाणीं पश्यन् आसीत् १५ वर्षीयः बालकः, यदा तस्य माता अध्ययनं कर्तुम् अवदत् तदा सः गृहात् पलायितः

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। शिमलानगरे यदा पुत्रस्य दूरभाषः अपहृतः, तस्य अध्ययने एकाग्रतां स्थापयितुं कथितं तदा पुत्रः गृहात् निर्गत्य अन्तर्धानं जातः। पुत्रः १० कक्षायाः छात्रः अस्ति। पुत्रस्य माता संजौलीपुलिसंस्थानके पुत्रः लुप्तः इति प्रतिवेदनं दत्तवती अस्ति। मातुः उपालम्भस्य आधारेण पुलिसैः प्रकरणं पञ्जीकृत्य पुत्रस्य अन्वेषणं प्रारब्धम् अस्ति। उपालम्भकर्त्रानुसारम् उत्तर ओक, संजौली, जलभण्डारणस्य समीपे गौतम निवासस्य ४२ वर्षीयाः भीमसिंह ठाकुरस्य पत्नी स्मृति चांदनी ठाकुर, तस्याः पुत्रः शिवेशठाकुरः १० कक्षायां १५ वर्षीयः छात्रः अस्ति, लक्कर बाजारस्य डीएवी विद्यालये च अध्ययनं करोति, आकाशसंस्थानं संजौली इत्यत्रापि प्रशिक्षणं गृह्णाति। त्रि-चत्वारि वा दिनानि पूर्वं सा स्वपुत्रस्य चलदूरवाणीम् अध्ययने एकाग्रतां प्राप्तुं स्वस्य समीपे एव स्थापितवती आसीत्। नवम्बर २६ दिनाङ्के सायं ६:१५ वादने प्रशिक्षणानन्तरं शिवेशः संजौलीचौके स्वमातरं मिलितवान्। तस्य माता तं पितुः कारयानात् स्वसामग्रीम् अवरोहयितुं साहाय्यार्थं मार्गे आगन्तुं पृष्ठवती, परन्तु शिवेशः तया सह न आगत्य प्रस्थितवान्। यदा तस्य माता गृहम् आगता तदा शिवेशः न आगतः आसीत्। कुटुम्बं बहुकालं प्रतीक्षते स्म, परन्तु सः कदापि न प्रत्यागतवान्। परिवारेण न सूचितं गृहं त्यक्त्वा गमनस्य प्रतिवेदनं प्रवेशितं कृत्वा बालकस्य अन्वेषणार्थं पुलिसस्य साहाय्यार्थम् आह्वानं कृतम् अस्ति।

समाजम् अधिकसमावेशयुतं, शान्तियुतं, स्वस्थं, मूल्य-आधारितं च कर्तुं सर्वकारेण अनेकानि पदोत्थापितानि सन्ति - राष्ट्रपतिः द्रौपदीमुर्मुः

हिमसंस्कृतवार्ता:- राष्ट्रपतिपदासीना द्रौपदीमुर्मुः अवदत् यत् भारतसर्वकारः समाजे अधिकसमावेशी भावयुतं शान्तियुतं, स्वस्थं, मूल्याधारितञ्च कर्तुं अनेकानि महत्वपूर्णानि पदानि समुत्थापयन्ति। ब्रह्माकुमारीति समूहस्य अस्य वर्षस्य वार्षिकध्येयबिन्दुत्वेन 'वैश्विक एकतायै विश्वासाय च ध्यानम्' इत्यस्य उद्घाटनावसरे राष्ट्रपतिः उक्तवती यत् वैश्विकरूपेण योगस्य, ध्यानस्य च प्रोत्साहनाय, अन्ताराष्ट्रिय-योगदिवसाभियानस्य नेतृत्वादयः च एतादृशाः उपक्रमाः सन्तीति। सा उक्तवती यत् भारतस्य प्राचीना संस्कृतिः सर्वदा जगते 'वसुधैव कुटुम्बकम्' इत्यस्य सन्देशम् अददात् इति। अद्यत्वे, यदा विश्वं बहूनां समस्यानां सम्मुखीकरणं करोति, तदा एते विचाराः इतोऽपि प्रासङ्गिकाः भवन्ति।

मुख्यमंत्री सुक्खुः प्रातः भ्रमणकाले धर्मशाला साईप्रापङ्गणं गत्वा क्रीडकैः सह वार्तालापं कृतवान्, बैडमिण्टनक्रीडा अपि क्रीडितवान्

हिमसंस्कृतवार्ता:-

हिमाचलप्रदेशविधानसभायाः शिशिरसत्राय सम्पूर्णः सर्वकारः धर्मशालायां वर्तते। धर्मशालातः सर्वाणि

धर्मशाला।

सर्वकारीयकार्याणि सम्पाद्यन्ते। धर्मशालासत्रस्य अतिरिक्तं मुख्यमन्त्री सुक्खुः अपि प्रातः सायं च जनसहितं मिलित्वा तेषां कल्याणं पृच्छति इति दृश्यते। तत्रैव मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः शुक्रवासरे प्रातःकाले भ्रमणं कुर्वन् साई-क्रीडाप्राङ्गणं प्राप्तवान् आसीत्। तत्र सः अभ्यासं कुर्वद्भिः बालकैः सह संवादं कृतवान्, तेषां क्रीडायाः विषये, भविष्यस्य योजनायां विषये च ज्ञातवान्। मुख्यमन्त्री बालकैः सह बैडमिण्टनक्रीडामपि क्रीडितवान्। ताइक्वाण्डो इत्यादीनां क्रीडकानां क्रीडकाः अपि मुख्यमन्त्रिणा सह छायाचित्रं गृहीतवन्तः।

जयजालाराम-आयुर्वेद-वैद्यकीय-महाविद्यालये वेदोपनयनसंस्कारस्य दिव्यायां परम्परायां सुवर्णारम्भः

हिमसंस्कृतवार्ता:। जयजालाराम-आयुर्वेदिक-वैद्यकीय-महाविद्यालये, शिवपुरी-गोधरा इत्यत्र आज्युतं पावनं भव्यं च “वेदोपनयनसंस्कार-समारोहम्” एफ्.वाय्.बी.ए.एम्.एस्. २०२५-२६ बैच् इति नवाङ्गतविद्यार्थिनां कृते सम्यक् आयोजितम्। यज्ञशालायां देवविप्रवदननिर्गतेन वैदिकमन्त्र-घोषेण धूपधूमगन्धेन च सम्पूर्णः परिसरः आध्यात्मिक-सांस्कृतिक-रसेन पूर्णः आसीत्। नवविद्यार्थिनः कन्याश्च परम्परागतपीतवस्त्राणि रक्तवर्णीय-उपवीत-उत्तरियांश्च धारयित्वा *सामूहिकवैदिकयज्ञे आहुतयः समर्पितवन्तः। *अयं यज्ञः तैः “आयुर्वेदस्य पवित्रस्वीकारः” इति भावेन श्रद्धया कृतः। अत्र अवसरि *आगामिपञ्चवर्षेषु अध्ययनार्थं ग्राह्येषु आयुर्वेदशास्त्रस्य मूलग्रन्थेषु

लघुत्रयी माधवनिदानम्, शार्ङ्गधरसंहिता, भावप्रकाशः, बृहत्त्रयी, चरकसंहिता, सुश्रुतसंहिता, अष्टाङ्गहृदयम् एतेषां सर्वेषां ग्रन्थानां “विधिवद् ग्रन्थपूजनम्” अत्यन्तं श्रद्धाभक्तिभिः सम्पन्नम्। यज्ञशालायां सुशोभितया पूजनसामग्रीसज्जया, द्रव्यहवनेन, वैदिकोपकरणैश्च सम्यग्विन्यासेन कार्यक्रमः विशेषं शोभां, गंभीरतां, दिव्यतेजश्चाप्नवान्। गुरु-शिष्यपरम्पराया, शास्त्रानुभवेन, आयुर्वेदसंस्कारैश्च परिपूर्णं स्मिन् पुण्यकार्ये महाविद्यालयस्य अध्यापकवर्गः प्रशासनसमेतः सर्वथा मार्गदर्शनम् अकरोत्। समग्रे जयजालाराम-आयुर्वेदमहाविद्यालय-परिसरे उत्साहः, श्रद्धा, परम्परा च एकत्र मिलित्वा नवनवविद्यार्थिनां आयुर्वेदिक-शैक्षणिक-यात्रायाः पावनं शुभारम्भम् अकरोत्।

संस्कृतपत्रकारिताध्यामेषु भाषाप्रयोगस्य विमर्शः

आलेखकः डॉ. गुवराजः भट्टराई
समवाप्तसाहित्याकादेमी-
युवपुस्कारः संस्कृतशिक्षकः,
कविः, लेखकः, पत्रकारश्च

विदितमेव समेषाम् यत् पत्रकारितायाः बृहत्तमं कार्यद्वयं वर्तते- प्रथमं तावत् पाठकानाम् अभिज्ञानं द्वितीयं च प्रकाशितानां वार्तानां सर्वाधिकतया विश्वसनीयताप्रतिपादनम्। पाठकाः श्वः किं पठितुं वीक्षितुं वा समीहन्ते? कस्मिन् सामाजिके सांस्कृतिके वा विषये दर्शकानां पाठकानां वा कृते चर्चा समुपयुक्ता भविष्यति, इत्यादि प्रसंगानां दूरदर्शितायां सत्यामेव कश्चिदपि पत्रकारः

वार्ताहरः अथवा तदीयं वार्तापत्रं वार्ताप्रसारणं वा सफले भवितुं समर्हति। प्रामाणिकतया, सन्तुलनेन, स्पष्टतया, मानवीयाभिरुच्या उत्तरदायित्वबोधपूर्वकं च प्रस्तुताः वार्ताः पाठकानां मनोमस्तिष्केषु गम्भीरं प्रभावं जनयन्ति। आधुनिक-पत्रकारितायाः जनकस्य पुलित्जरस्य कथनमपि समुचिततरं विभाति यत् - समुच्चाचार-सिद्धान्तं विश्वसनीयतां च विना वार्तापत्राणि, तेषां पत्रकाराश्च सर्वकारीयाधिकारिणामिव न केवलं विफलाः भविष्यन्ति, प्रत्युत समाजायापि हानिकराः संकटकराश्च सेत्स्यन्ति। संस्कृत-पत्रकारितायाः कृते महनीया आवश्यकता वर्तते अस्याः विश्वसनीयतायाः सर्वोत्कृष्ट-स्तरं यावत् प्रापणम्। वार्तानां गवेषणा उत्तमा वर्तते, किन्तु वार्तानां कृते शब्दैः साकं अनुपयुक्तरीत्या खेलनं नितान्तमेव अनुचितं वर्तते। निरंकुशाः लेखकास्तु शब्दैः समं क्रीडन्ति, परं पत्रकारैः सांकुशाः शब्दाः भवन्ति प्रयोक्तव्याः। समाजे

सनातनधर्मस्य संरक्षणमेव सनातनसेवाऽस्ति- स्वामीरामकृष्णाचार्य वेदान्ती

हिमसंस्कृतवार्ता - प्रवेशकुमारशुक्लः, भोपालम्। केंद्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य भोपालपरिसरे आदिवासीबालकल्याण-संस्कृतशिक्षासमितिः रायसेन इत्येतयोः संयुक्ततत्त्वावधाने “भारतीयज्ञानपरम्परायां साधूनां योगदानम्” इति विषयकाऽएकदिवसीया राष्ट्रीयसङ्गोष्ठी 28 नवम्बर 2025दिनाङ्के विधिवत् उद्घाटिता। एषा सङ्गोष्ठी ब्रह्मऋषेः देवराहा-बाबायाः स्मृत्यर्थं आयोज्यते तथा केंद्रीयसंस्कृत-विश्वविद्यालयस्य, नवदिल्लीस्थितस्य, यशस्विनः कुलपतिः प्रो. श्रीनिवासः वरखेडी इत्यस्य संरक्षणे प्रवर्तते। उद्घाटनसत्रे मुख्यवक्ताः आचार्यचन्द्रशेखरशर्मा (पूर्वप्रचारकः-भोपालम्, संस्थापकः— ब्रह्मर्षिदेवराहाबाबा लोकसेवाआश्रमः), स्वामी रामकृष्णाचार्यवेदान्ती, मुख्याऽतिथिः श्रीजितेन्द्रपवारः (क्षेत्र-संगठनमन्त्री, विश्वहिन्दुपरिषद्, छत्तीसगढ-मध्यप्रदेश), विशिष्टवक्ता डॉ. जागेश्वरपटले (प्रान्त-संगठनमन्त्री, मध्यभारत, संस्कृतभारती) च उपस्थिताः। कार्यक्रमस्य अध्यक्षः प्रो. हंसधरझावर्मा निदेशकाः डॉ. अकुर्वन्। मुख्यवक्ताचार्याः चन्द्रशेखरशर्मा अवदत्—“भारतदेशः सन्तभूमिः, ऋषिमहर्षीणां योगदानेन एषा भूमिः पवित्रत्वम् उपगता।” मुख्याऽतिथिः श्री जितेन्द्रः पवारः स्वीयवक्तव्ये अवदत् यत् “भारतीयपरम्परायाम् सन्तानां महत्त्वं तेषां च योगदानं प्रेरणारूपेण अवश्यं ग्राह्यम्। सर्वेषां सुखे विश्वासः, विश्वकल्याणे च भावना

— एतत् अस्माकं सनातनी मूल्यपरम्परा।” स्वामी रामकृष्णाचार्य वेदान्ती निगदितम् “अयं कार्यक्रमः ब्रह्मऋषेः देवराहाबाबायाः स्मृत्यर्थमायोज्यते। अयं परिसरः संस्कृतसेवायाः तथा भारतीयपरम्पराक्षपस्य अत्यन्तोपयुक्तं केन्द्रम्।” विशिष्टवक्ता डॉ. जागेश्वरपटले अवदत्—“स्वीयाः परम्पराः संरक्षणीयाः नूतनां पीढीं तेषां विषये जागरूकतां कर्तुं शिक्षां च प्रदातुं सर्वेषां दायित्वम्। भारतीयज्ञानपरम्परायाः स्थानं विश्वे श्रेष्ठतमं तथा अग्रगण्यं भवति।” अध्यक्षीयोद्बोधने प्रो. हंसधरझा भणितं यत् “भारतीयज्ञानपरम्परा सा परम्परा या भौतिक-आध्यात्मिकयोः उभयोः पक्षयोः समन्वयं कुर्वती मानवजीवनस्य श्रेष्ठमार्गदर्शिका। वैज्ञानिकचिन्तनं, नैतिकमूल्यानि, समग्रमानवकुलस्य कल्याणभावना — अस्याः आधाराः। अस्याः परम्परायाः संरक्षणं सर्वेषां दायित्वम्।” सङ्गोष्ठ्याम् द्वयोः सत्रयोः मध्ये प्रायः ५० शोधपत्राणि वाचितानि, येषु व्याकरणम्, ज्योतिषम्, दर्शनम्, कम्प्यूटरशास्त्रं, गणितम्, राजनीतिः, साहित्यम् च विषयाः प्रमुखतया आसन्। लखनऊ, नासिक, मन्दसौरः, उज्जैनः, रायसेनः, ग्वालियरः, बदार्थं च इत्यादिस्थानेभ्यः आगताः विद्वांसः स्वशोधपत्राणि प्रस्तुतवन्तः। उद्घाटनसत्रे अतिथीनां प्रति कृतज्ञता श्रीमतीरूपाल्या ज्ञापिता। कार्यक्रमस्य संचालनं संयोजकेन डॉ. अवधेशेन श्रीत्रियेन सुशोभितम्।

दुष्प्रभावं जनयितुं शब्दैः साकं खेलनं तथ्यानां त्रोटनं मोटनं च वार्तापत्राणामेव नैव, पत्रकाराणां वार्ताहराणां कृते चापि संकटस्य घटिकावादनमिव वर्तते। विविधेषु वार्तापत्रेषु एवमेव दरीदृश्यते यत् नेतृणां वक्तव्यानाम् आधारे संवाददातारः स्वस्य पक्षतः किंचिदपि वचनाप्रकरणं संवेदनशीलवार्तारूपेण प्रस्तुवन्ति। कस्यचिदपि नेतुः वक्तव्यमात्रं तस्य भाण्डभजनस्य आधारः नैव भवितुं शक्नोति। भूरि वारं तु तत् केवलं आरोप एव भवति यद्धि नेता स्वीय-स्वार्थ-साधनार्थमेव आरोपयन्ति। अतः एतादृशीनां वार्तानां निर्माण-समये सावधानैः भाव्यं वार्ताकारैः। शोभनं गवेषणायुतं वार्ताविवरणविधानपराणां नैकेषां संवाददातृणां वार्ताहराणां च तर्कः भवति यत् तेषां पार्श्वे प्रपत्राणि सन्ति, अत

एव सम्बद्ध-जनस्य पक्ष-पृच्छायाः का भवेदावाश्यकता। संवाददातृभिः वार्ताहरैश्च एतद् विज्ञेयं यत् प्रपत्राणि प्राप्तानि सन्ति इत्यस्यार्थः एवं नास्ति यत् वार्ताहराः निर्णयार्थं स्वतन्त्राः सन्ति। भूरिवारं तु एतदुल्लेखः मिलति यत् वार्ताहरेण आरोपितेन जनेन, सम्बद्धाधिकारिणा च साकं दूरभाषेण सम्पर्कस्य प्रयत्नः कृतः, किन्तु सम्पर्कः नैव साधितः। एतद्धि आत्म-रक्षायाः निकृष्टा रीतिः वर्तते। एतेन संवाददाता वार्ताहरो वा वार्तापत्रस्य उत्तरदायित्वात् मुक्तिः नैव प्राप्नोति। न्यायालयस्य न्यायाधीशानां समक्षमपि प्रपत्राणि साक्ष्याणि च भवन्ति, किन्तु तेऽपि तदुपरि कस्यापि निर्णयस्य प्रदानात् प्राक् सर्वेषाम् पक्षणां तर्कान् शृण्वन्ति। क्रमशः...

असमप्रदेशीयः विज्ञानशिक्षकः, नारदोपाध्यायः

काचित् तात्पर्यपूर्णकथा

कदाचित् सामान्येन कथामाध्यमेन अपि वास्तविकतथ्यस्य अवगमनं जायते। कथामाध्यमेन हि अस्माकं पूर्वतनैः सूरिभिः सामान्यजनान् उद्दिश्य मूलतत्त्वस्य अवबोधनम् अकार्यत। तस्मात् पुराणादयः कथावृत्ताः, तात्पर्यपूर्णाः च ग्रन्थाः तैः विरचिताः सन्ति, येभ्यः ग्रन्थेभ्यः मूलविषयस्य अभिज्ञानं प्राप्य सामान्यजनाः अपि परम्परया जीवने कृतकृत्यतां गताः दृश्यन्ते। एतादृशी एव एका तत्त्वगभीरा, विनोदयुता च सामान्यकथा अत्र प्रस्तोतुं प्रयत्यते। कस्यचन मनुष्यस्य आयुः प्रायः समाप्ततां गच्छदासीत्,

केवलम् अर्धहोरात्मकः समयः अवशिष्टः स्यात्। तत्समये सः चायनिर्माणं कुर्वन् आसीत्। तावता यमराजः तं नेतुं तत्र समागतः, उक्तवान् च तव मृत्युकालः आसन्नः, तदर्थं सज्जो भव इति। तच्छ्रुत्वा सः मृत्युभयात् सहसा खिन्नो जातः। स उक्तवान्- 'महाराज! आवां प्रथमतः चायं पिबावः, ततः गमनविषये चिन्तनं कुर्वः' इत्युक्त्वा मृत्युः कथं निवारणीयः इति विषये सः विचारयितुम् आरभत। तस्य मनसि बुद्धिरेका स्फुरिता यत् चाये निद्रागुलिकां निवेश्य एष यमराजः संज्ञाहीनः कर्तव्यः। एवं विचार्य स तथैव अकरोत्, यमराजोऽपि तेन प्रदत्तं चायं पीत्वा किञ्चित्कालाय निद्रावशीभूतः अभवत्। तदवसरे स गुप्ततया यमराजस्य गणनापुस्तिकाम् उद्घाट्य अपश्यत्। कस्य जनस्य मृत्युपर्यायः कदा इति सम्बद्धा तत्र परलोकं प्रति नीयमानानां जनानां नामावली आसीत्। सः तस्याम् आवल्यां दृष्टवान् यत् तस्यैव नाम प्रथमं वर्तते। ततः सः चातुर्येण तस्य प्रथमे हि स्थितं नाम विमोच्य नामावल्याः अन्ते विलिख्य स्थापितवान्। किञ्चिदनन्तरं यमराजः सचेतनतां गत्वा तस्य चायदानरूपम् अतिथिसेवाकार्यं विचार्य प्रसन्नः सन् श्लाघितवान्, उक्तवान् च तव सत्कृतेन प्रसन्नोऽहम्। अस्तु तावत्, प्रथमं हि तव नाम आसीत्, अतः तन्नाम परिवर्त्य अहं विपरीतक्रमेण अन्तिमनामतः जनान् नेष्यामि पर्यायक्रमेण। यमराजस्य वचनमेतत् विश्रुत्य स सहसा अत्यन्तं भयातुरः, दिग्भ्रमश्च जातः। तदा निमेषद्वयम् अवशिष्टम् आसीत्, यथासमयं तं जनं यमराजः परलोकं प्रति नीतवान्। कथायाः तात्पर्यं यत् यस्य कस्यापि प्राणिनः मृत्युः पूर्वमेव विधात्रा निर्दिष्टं कृतं भवति। कस्मिन् दिवसे, कस्मिन् क्षणे च कस्यचन मृत्युर्लिखितः स्यात्, निर्दुष्टतया तत्समये हि तस्य मृत्युर्जायते इति तु सत्यमेव। तस्मादुच्यते विधिविधानं परिवर्तयितुं न केनापि, कथमपि शक्यते इति कथायाः तात्पर्यमिति, शुभम्।

वार्ता-संवादः

नन्दिनी:- नमो वः। अद्यतने वार्ता-कार्यक्रमे स्वागतं करोमि। नमस्ते काव्ये।

काव्या:- नमस्ते नन्दिनि। भवत्याः मधुरं वचनं श्रुतम्। अद्य विज्ञानक्षेत्रे एका अद्भुता घटना घटिता। वैज्ञानिकैः 'कृष्ण-पदार्थः' (Dark Matter) दृष्टः। मानवेतिहासे इदं प्रथमवारं जातम्।

नन्दिनी:- अहो! तत् तु महदाश्चर्यम्। कृष्ण-पदार्थस्य दर्शनं खलु दुर्लभम्।

इदानीं श्रूयताम्, एका दुःखदा वार्ता प्राप्ता। एकेन सप्तचत्वारिंशत्-वर्षीय-नरेण मांसापूपः (Hamburger) खादितः। ततः कतिपयहोराभ्यन्तरे एव सः मृतः। एषा तु 'कीट-दंश-जनिता' अधिहृषता (Allergy) इति चिकित्सकैः निर्धारितम्।

काव्या:- सत्यं वदति भवती। सा 'अधिहृषता' प्राण-घातिका अभूत् इति ज्ञात्वा मम मनः उद्दिग्गं जातम्।

अस्तु, अन्यस्मिन् विषये पक्षिणां विचित्रं चरितं दृष्टम्। 'अरिजोना'-प्रदेशस्य तरुण-गरुडैः विपरीत-मार्गे उड्डयनं कृतम्। तैः शीतकाले दक्षिण-दिशं त्यक्त्वा उत्तर-दिशं प्रति प्रस्थितम्।

नन्दिनी:- पक्षिणां तत् आचरणं विस्मयकरं प्रतिभातम्।

अथ कृषिवार्ता। वैज्ञानिकैः दृष्टं यत् 'सौर-तन्त्रेण' अपि 'काफी-बीजस्य', 'द्राक्षा-फलस्य', 'कपिश-सस्यस्य' (Chocolate crop) च रक्षणं न जातम्। यतः तेन वृष्टिः आर्द्रता च न नियन्त्रिता।

पति-पत्न्योः मध्ये हास परिहासम्

पत्नी:- भवान् रामायणं तु दृष्टवान् परञ्च किमपि शिक्षां न ग्रहीतवान्।

पति:- किमपि वदति, अहं तु सर्वोत्तमां शिक्षां ग्रहीतवान्! अहं कुम्भकरणं स्वस्य गुरोः रूपे चयनितवान्।

पत्नी -

**मद्यमुक्तभारतम्
स्वस्थभारतम्
सशक्तभारतम्**

हिमसंस्कृतवार्ता:

**"लौकिकन्यायकोशः"
"शूकरवाटिकान्यायः"**

एकस्मिन् सुन्दरे उपवने पुष्पसुगन्धिभरिते हि प्रविष्टः शूकरः तस्य शोभां न पश्यति परं कुत्र मलादिकम् अस्ति इत्येव अन्विष्यति। तथैव दुष्टः सज्जनानां गुणान् न पश्यति दोषान् एव अन्विष्यति इति भावः।

**डा. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर
पुणे/ महाराष्ट्रम्**